

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 641/2010/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

523/2010. (XII.15.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ 2010. augusztus 26-án előterjesztett **panasza alapján indult eljárást** a 2010. december 15-én megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

m e g s z ü n t e t i .

A vizsgált ügyben egyrésről alapjogot sértő intézkedésre nem került sor, másrésről az alapjog sérelme nem állapítható meg. A panaszosnak az áttétel ellen előzetesen bejelentett tiltakozására figyelemmel azonban a Testület az eljárás megszüntetéséről döntött.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

1) A panaszos 2010. augusztus 23-án, telefonon jelezte panasztételi szándékát, majd 2010. augusztus 26-án, a Testület ügyfélfogadási idejében, szóban terjesztett elő panaszát. A panaszos előadta, hogy 2010. augusztus 15-én a táskájából a nyaralásra szánt teljes összeget ellopták. A panaszos a lopást a rendőrségen azonnal bejelentette, ezek után a rendőrök autóval segítették a panaszost a tolvaj keresésében. A panaszos szerint a keresés során a rendőrök a panaszosra többször durva hangnemben rászóltak, hogy „Figyeljen már!”, mert a panaszos a fáradtságtól többször elbóbiskolt. A sikertelen keresés után a panaszos a keresésben segítő rendőrökkel feljelentés megtétele érdekében a rendőrkapitányságra ment, ahol meglátta a férjét. Amikor a panaszos és a férje meglátták egymást, a panaszos megtorpant, mert meglepetésként érte, hogy férjét a rendőrkapitányságon látja. Megtorpanása következtében, a panaszos férje állítása szerint az intézkedő rendőrök hátba lökték a panaszost, hogy „Menjen már!”. A panaszos férje ezek után figyelmeztette a rendőröket, hogy így nem szabad viselkedni még egy ittas emberrel sem.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

A panaszos az illetékes rendőrkapitányságra való áttételen ellen tiltakozik.

2) A panaszos a Testület kérésére 2010. szeptember 12-én kiegészítette panaszát.

Újabb beadványában előadta, hogy 2010. augusztus 15-én a lopással kapcsolatban konkrétan az a panasza, hogy az ügyeletes rendőrök egyike hátulról meglökte, és rászólt, hogy „Menjen már!”. A panaszos azért állt meg, mert meglátta férjét, és szeretett volna vele pár szót váltani. A rendőrök nem tudták, hogy a férfi, akit meglátott a férje, és hogy ismerik egymást. A panaszos férje amikor meglátta, hogy lökdösi a panaszost a rendőr, rászólt a rendőrré, hogy „Milyen bánásmód ez?”. Ezek után az ügyeletes rendőr magatartása a panaszos állítása szerint megváltozott, „emberi módon” kezdett viselkedni, a panaszos szerint azért, mert érzékelte, hogy a panaszos nincsen egyedül.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbiak állapíthatók meg.

1) A rendőrség törzsszázlója 2010. szeptember 30-án kelt jelentésében az alábbiakat ismerteti.

A panaszos 2010. augusztus 15-én 5 óra 55 perckor, láthatóan alkoholtól befolyásolt állapotban ment be a rendőrségre panaszt tenni és segítséget kérni, mert a városban, valahol a parkban ellopták a táskájában lévő személyes és egyéb vagyontárgyait. A jelentést készítő rendőr társaival és a panaszossal ezek után haladéktalanul elindult egy szolgálati gépjárművel az elkövető felkutatására, abban a reményben, hogy a keresés eredményre vezet és a panaszos, alkoholos befolyásoltsága ellenére, talán felismeri az elkövetőt. A rendőr állítása szerint a panaszos az elkövetőről értékelhető személyleírást nem tudott adni, csak annyit tudott mondani (de azt ismétlően), hogy rövid hajú és tojás fejű férfi volt, az életkorát nem tudta pontosan meghatározni. A rendőr előadta továbbá, hogy a panaszos folyamatosan azt hangoztatta, hogy ha látná, biztosan felismerné az elkövetőt. A keresés folyamán az intézkedő rendőrök bejárták a város centrumát, annak körzetét és a park környékét, valamint azon közeli utcákat, amerre feltételezésük szerint az elkövető távozhatott. Mindennek ellenére a keresés nem vezetett eredményre, pedig a jelentést készítő rendőr állítása szerint a szolgálati gépjárművel 15 kilométert tettek meg, idejükből pedig 30 percet fordítottak rá. A kutatás végén felkeresték a park azon részét, ahol a panaszos által elmondott eset történt, de a parkon belül a panaszos a lopás pontos helyét nem tudta behatárolni. Ennek ellenére az intézkedést fogyanatosító rendőrök segítették a parkban kihelyezett szemetes tartókat átvizsgálni, az azokat éppen ürítő közmunkásoktól pedig érdeklődtek, hogy találtak-e okmányokat, de ez sem vezetett eredményre.

A panaszos a jelentést készítő rendőr állítása szerint a keresés során folyamatosan mesélte és ismételte a vele történeteket, percekig kitérve arra is, hogy az elkövető 25 és 30, vagy 28, 29 év körüli volt. A folyamatos beszédet az intézkedő rendőrök eleinte az alkoholos befolyásoltságnak tudták be, valamint a panaszos felfokozott idegállapotának. Miután a panaszos a történetet sokadszorra mesélte hangosan a gépjármű hátsó ülésén, és ez már az ügyeletvezetővel való kommunikációban is nagyon zavarta az intézkedő rendőröket, a jelentést készítő rendőr rászólt a panaszosra, hogy “kérem, legalább egy percig maradjon csendben, hogy az ügyeletessel tudjak legalább beszélni, hogy mi legyen tovább”.

A rendőrsre érkezéskor kérte a jelentést készítő rendőr a panaszostól, hogy üljön le az ügyfeleknek fenntartott fogadó részen, ameddig ő beszél az előjáróval. A panaszos azonban, amint meghallotta férjének az irodából kiszűrődő hangját, a rendőr kérését figyelmen kívül hagyva, azonnal be akart menni oda, ahol éppen a férj kihallgatása folyt. A panaszos, a férjéhez való közeledése során a jelentést készítő rendőrt éppen az ajtóban érte el. A rendőr ismét közölte a panaszossal, hogy várjon egy kicsit, de a panaszos be akart jutni a férjéhez, aki ekkor lépett ki az irodából. A találkozás elé ezek után a rendőrs beosztottjai nem gördítettek akadályt.

Ezt követően a jelentést készítő rendőr állítása szerint a férj és a panaszos folyamatosan együtt tartózkodott a rendőrs ügyfélvárójában és heves vitába kezdtek egymással az éjszaka folyamán velük történekről.

2) A rendőrs megbízott vezetője 2010. szeptember 30-án kelt jelentésében az alábbiakat ismerteti.

A rendőrsön 2010. augusztus 15-én 5 óra 55 perckor jelent meg a panaszos panaszt tenni és segítséget kérni, mivel ismeretlen tettes a parkban eltulajdonította a táskájában lévő személyes értékeit.

A jelentés szerint a kivizsgálás során a rendőrsön beszerezték a vitatott intézkedésről készült valamennyi rendelkezésre álló dokumentációt, és meghallgatták az intézkedést foganatosító rendőröket. Az intézkedő rendőrök vallomása szerint az említett időben és helyen, a panaszos elmondása alapján azonnal megkezdték az ismeretlen elkövető felkutatását. A kutatás során a város centrumát vizsgálták át a panaszossal közösen. A panaszos az intézkedést végrehajtó rendőrök egybehangzó elmondása szerint alkoholtól befolyásolt állapotban volt. A jelentés szerint a panaszos a keresés során az elkövetőre vonatkozó személyleírását folyamatosan változtatta, valamint szolgálati gépkocsiban folyamatosan beszélt, ezzel zavarva a keresést végző rendőrök munkáját. A jelentés hozzáfűzi, hogy egy esetben fel kellett hívni figyelmét, hogy legyen csendben, mert az intézkedést végrehajtó rendőr az ügyelettel kezdeményezett beszélgetést. Az intézkedést foganatosító rendőr ekkor fordult hozzá azzal a kéréssel, hogy egy percre maradjon csendben. A jelentés szerint a panaszost nem lökték meg a rendőrkapitányságon. Az intézkedő rendőrök egybehangzó előadása szerint nem akadályozták a férjével való kapcsolatfelvételen.

III.

A Testület a panaszos által előadottak alapján megvizsgálta az intézkedés során tanúsított rendőri magatartást.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedés érintette a panaszosnak a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 54. § (1) bekezdésében biztosított emberi méltósághoz, és a 70/D. §-a szerinti testi épséghez fűződő alapvető jogát az alábbiak szerint.

A panaszos beadványában azt sérelmezte a rendőri intézkedés-sorozattal összefüggésben, hogy amikor a rendőrkapitányságon a rendőrök kíséretében megállt, mert meglátta a férjét, és szeretett volna vele pár szót váltani az ügyeletes rendőrök egyike hátulról meglökte őt, és rászólt, hogy „Menjen már!”.

A rendőri jelentés szerint az intézkedés során a rendőrök a panaszossal szemben mindvégig segítőkész magatartást tanúsítottak, közreműködtek a lopás elkövetőjének felderítésében. A panaszosra egy alkalommal szóltak rá a gépkocsiban, mert zavarta az intézkedő rendőröket az ügyelettel folytatott beszélgetésben. A panaszosi állítással szemben a jelentések kihangsúlyozták, hogy nem lökték meg a panaszost, valamint az intézkedő rendőrök nem akadályozták a panaszost a férjével való kapcsolatfelvételben.

1) A Testület a vizsgált rendőri magatartással kapcsolatban felhívja a figyelmet a hatáskörét megállapító, a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezésre. Eszerint az, akinek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el.

A hivatkozott szabályozás kapcsán a Testület elsőként azt vizsgálta, hogy a panaszos által sérelmezett rendőri magatartás panaszeljárárásában értékelhető-e. Ennek keretében arra a megállapításra jutott, hogy a panaszos által sérelmezett rendőri magatartás nem feleltethető meg egyértelműen egyik, az Rtv. V. és VI. fejezeteiben nevesített intézkedésnek vagy kényszerítő eszköz-használatnak sem. Indokoltan merül fel ugyan az Rtv. – VI. Fejezetében található – 47. § alkalmazhatósága, amely kimondja, hogy a rendőr intézkedése során az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre, vagy cselekvés abbahagyására, kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat. A törvényi előírást a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 59. § (1) bekezdése azzal egészíti ki, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása feltételeinek fennállása esetén testi kényszert akkor kell alkalmazni, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható. A Testület álláspontja szerint azonban a sérelmezett magatartás annak ellenére nem tekinthető az idézett rendelkezések értelmében vett kényszerítő eszköz-használatnak, hogy a testi kényszer alkalmazásának módjáról, mechanizmusáról az utalt jogszabályhelyek nem tesznek említést. Világos ugyanis, hogy a konkrét esetben a rendőrök fellépésének – amennyiben a panaszos előadása szerint jártak is el – nem volt a hivatkozott rendelkezések értelmében vett – akár megalapozott, akár alaptalanul megjelölt – célja. Erre tekintettel a Testület a sérelmezett magatartást nem az V. és a VI. fejezet rendelkezéseinek tükrében vizsgálta.

A Testület ugyanakkor – az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdésében írt felhatalmazás alapján – vizsgálódási körébe vonja az Rtv. IV. fejezetében található, a rendőrség működésének általános elveit és szabályait rögzítő rendelkezések kapcsán azokat a rendőri tevékenységeket is, amelyeket az Rtv. V. és VI. fejezete nem nevesít, de amelynek vonatkozásában a IV. fejezetben foglalt követelményeknek (a rendőri feladatok ellátásának és utasítások teljesítésének kötelezettsége, intézkedési kötelezettség, az arányosság követelménye, a rendőr szolgálati fellépésére és azonosíthatóságára vonatkozó kötelezettség, illetve a rendőr segítségnyújtási kötelezettsége) érvényesülniük kell.

Erre az Rtv. IV. fejezetében szereplő 11. § (1) bekezdése nyújt lehetőséget, amely kimondja, hogy a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni. A Testület gyakorlata szerint ezen általános jellegű rendőri kötelezettség megsértése esetén jogosult eljárni abban az esetben is, ha a jogsértés nem az Rtv. V. és VI. fejezetében felsorolt rendelkezések alkalmazásával, hanem más – az adott szolgálati feladat ellátására vonatkozó – jogi norma érvényesülésével függ össze.

A Testület jelen esetben is erre a gondolatmenetre alapította eljárását, és a sérelmezett rendőri magatartást az alábbial szerint értékelte.

2) Az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének második mondata szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Az említett rendelkezés alapján a Testület álláspontja szerint az intézkedő rendőröktől – mint a közhatalmi funkciót ellátó szerv tagjaitól – minden esetben elvárható az udvarias és kulturált fellépés. A Testület ezért hangsúlyozza, hogy a rendőrökre, mint a közhatalom képviselőire különös súllyal nehezedik az emberi méltóság, és az emberi jogok tiszteletben tartásának kötelezettsége, ezért minden körülmények között elvárható a tisztességes, az általa képviselt közfeladat mértékéhez méltó, a másik személy emberi méltóságát mindenkor szem előtt tartó viselkedés és hangnem.

A Testület a rendőri magatartás értékelése tekintetében szükségesnek tartja kiemelni a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexét kihirdető, Budapesten, 2007. július 4-én kelt a Független Rendőri Szakszervezet főtitkáranak, az Országos Rendőrfőkapitánynak, és a Belügyi és Rendvédelmi Dolgozók Szakszervezete főtitkáranak közös nyilatkozatát (a továbbiakban: Etikai Kódex), amely megtestesíti az állampolgárok rendőrökkel szemben támasztott elvárásait, erkölcsi iránymutatásul szolgál, illetve morális alapot biztosít a Rendőrség számára. Az Országos Rendőrfőkapitány e nyilatkozat aláírásával vállalta, hogy mindent megtesz azért, hogy érvényt szerezzen a benne foglaltak érvényesüléséért. Az Etikai Kódex 1. pontjának második mondata a rendőrről vonatkozóan előírja: „Önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie.” Az 5. pont szerint: „A rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit (...) indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz (...) megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.” A 7. pont utolsó mondata szerint: „Tudatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős.”

A Testület továbbá a korábbi állásfoglalásában [65/2008. (VIII. 18.) sz. állásfoglalás Indokolása II. részének 3. pontjában] megfogalmazottakat jelen esetben is irányadónak tartja, eszerint: „A rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerül – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, így az államszervezetben belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számonkérhetőség lehetőségeit is megteremtve.”

Jelen esetben a panaszbeadvány szerint a rendőrök nem tanúsítottak kellő türelmet és a másik fél emberi méltóságát teljes mértékben tiszteletben tartó magatartást akkor, amikor meglökték őt. A rendőri jelentés ezzel szemben cáfolja a panaszos állításait és kihangsúlyozza, hogy a panaszossal szemben a rendőrök segítőkészek voltak, és mindaddig türelemmel viselkedtek a panaszossal szemben, amíg magatartásával nem akadályozta a munkájukat. Az események során ezért egy alkalommal arra kérték, hogy maradjon csendben. Kifejezetten tagadták ugyanakkor jelentésükben a rendőrök, hogy a rendőrség épületében a panaszos által leírt módon, a panaszos emberi méltóságát sértve léptek volna fel.

A panaszos és a rendőrök előadása teljes mértékben ellentmond egymásnak abban, hogy utóbbiak tanúsítottak-e a panaszos kísérése során olyan magatartást, amelyről a panaszos említést tesz. A Testület ezt az ellentmondást a rendelkezésére bocsátott eszközök segítségével nem tudta feloldani, és arra nem látott további lehetőséget sem.

A Testület így amellet, hogy a fentebb említettek alapján mindenkor szükségesnek tartja kihangsúlyozni az emberi méltóság tiszteletben tartásának fontosságát a rendőri fellépés során, jelen esetben nem tudta egyértelműen megállapítani, hogy az események a panaszos előadása szerint zajlottak-e, vagyis őt a rendőrök valóban ok nélkül meglökték-e. Mindezek alapján a panaszos emberi méltósághoz való alapvető jogának megsértése nem volt megállapítható.

Figyelemmel azonban arra, hogy a rendőri fellépés nyomán a panaszosnak sérülése nem keletkezett, a Testület a fenti – bizonytalan – megállapítás ellenére is megalapozottan ki tudja jelenteni, hogy az intézkedés következtében a panaszos a panaszos testi épséghez fűződő jogát nem érte sérelem.

IV.

A Testület az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a rendőri fellépés következtében nem sérült a panaszos testi épséghez való joga, ugyanakkor az emberi méltósághoz fűződő alapvető jogának megsértése nem volt megállapítható.

A fentiek alapján – Rtv. 93. § (2) bekezdése szerint – a Testületnek a panasz és állásfoglalását az intézkedést foganatosító szerv vezetőjének kellett volna megküldenie további vizsgálat folytatása érdekében, mivel azonban a panaszos jelezte, hogy az áttétel ellen tiltakozik, a Testület a panasz eljárás megszüntetéséről döntött.

Budapest, 2010. december 15.

Dr. Juhász Imre
elnök, előadó testületi tag

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag